

LES MEDITACIONS

Feliu FORMOSA: *Llibre de les meditacions*. «Els llibres de l'Escorpí», 30. Edicions 62. Barcelona, 1975.

La publicació, el 1973, de *Llibre de les meditacions*, vingué a confirmar —juntament amb *Albes breus a les mans*— els dots d'un poeta que havia mantingut alguns anys de silenci i que defugia les classificacions massa fàcils i barroeres dels grups i les escoles a l'ús. *Llibre de les meditacions* és un conjunt de lectura tan fàcil, senzilla i diàfana que no ha de sorprendre que molts hagin evitat considerarlo públicament. El recull està integrat per vint-i-dos poemes i una coda final. En realitat, com ho explicita el títol, ens trobem davant un únic poema, dividit en seqüències diverses; un poema que té com a motiu central el diàleg amb l'altra veu —la veu de l'amic desaparegut però sempre present—, amb la veu de la mort i del coneixement futur, amb la veu que emmiralla les reflexions constants del poeta. El tema, evidentment, no ofereix cap novetat, al contrari, és una de les constants clàssiques de la poesia, i d'ací, justament, que la tasca empresa sigui un constant desafiament. *Llibre de les meditacions* és un text escrit amb l'afany noble d'aprofundir en el coneixement d'un mateix, de desvetllar, mitjançant la paraula, els significats més pregons de la vida. La sobrietat i la contenció de l'estil estan, doncs, en funció d'una moderació expressiva que ha de ser la força primera del llibre.

Crec que potser els moments de màxima tensió del poema són aquells on es palesa el voluntarisme escèptic de Feliu Formosa. Davant del suïcidi, per exemple —«potser deixar-se caure / no seria tan buit / de sentit»—, resta la possibilitat feble, malmesa, suspesa, de «l'amor que espera». Si la mort és, realment, «la (vida) soterrada / que jo també pressento», és a dir, una presència viva, familiar, l'aferrament a la vida ha de ser una decisió personal, per bé que desesmada, desencisada. Per això mateix no ens ha de sorprendre que les citacions que encapçalen el recull pertanyin a Gabriel Ferrater i Cesare Pavese, i tampoc que les que el clouen vinguin a resumir aquest escepticisme entre coratjós i estèril: «... dos nada, si todo es nada» (J. R. Jiménez) i «No hi ha fi, sinó addició» (T. S. Eliot).

Un dels reeiximents de Feliu Formosa a *Llibre de les meditacions* és, al meu parer, el lligam que dóna a aquesta sèrie d'addicions. El

tema que ens lliga a la vida, a la terra, és una suma de petits instants, els instants de la felicitat:

No hi ha res més tenaç
que aquests acords fugaços,
quan tot just comencem
el joc de la memòria.

En aquest sentit, el fi de l'home, més que un trasbalsament definitiu, més que un canvi substancial (mort transcendental), és un reeiximent per acumulació (reiximent en el sentit d'«eixir»).

Al meu entendre la crítica més forta que es pot formular al recull és l'excessiu distanciament de la meditació respecte a la pràctica del poeta, a la seva escriptura. No ens en falten indicis —el final del poema segon, per exemple—, però jo diria que la introducció d'aquesta nova dimensió reflexiva hauria donat més força al conjunt, i potser ens hauria atansat més al procés creador del poeta. Crec que pocs lectors discreparan si dic que la coda final, «Meditació última», voluntàriament distanciada dels poemes anteriors, és, amb diferència, el punt àlgid de *Llibre de les meditacions*, i el poema, individualment considerat, més reeixit. Ací, l'estat anímic que invoca la creació del poema és perfà en la concreció d'aquells instants determinats a què abans alludia, i la doble reflexió —de les coses a la sensació, de la sensació al poema— ve a cloure's amb uns versos excel·lents, compendi de totes les frustracions i grandeses del poeta:

Sóc amic de la tarda d'hivern que em disposa al poema
i he sabut finalment que el poema mateix no pot ser.

Poeta d'una idea, d'una moral i d'una raó, Feliu Formosa ha seguit amb gran coherència el camí que anunciava *Llibre de les meditacions*, als seus llibres més recents, *Raval* (1975) i *Cançoner* (1976). Que fins ara la seva poesia no hagi estat llegida amb més detenció és un indicatiu més del mimetisme babau de la majoria de lectors. L'obra de Feliu Formosa defuig voluntàriament qualsevol enfarfigament de moda tot apuntant a un sol objectiu: la pròpia reflexió integèrrima. *Llibre de les meditacions* no és un joc, però tampoc no és una petició transcendent. La transcendència, si hi és, és la que es deriva de la transcendència de la paraula. No n'hi ha d'altra.

FRANCESC PARCERISAS